

Media ja lehdistö

Euroopan unionin tuomioistuin
LEHDISTÖTIEDOTE nro 190/21
Luxemburgissa 26.10.2021

Tuomio asiassa C-109/20
PL Holdings

Unionin oikeuden mukaan jäsenvaltio ei voi tehdä välityssopimusta, joka on sisällöltään samanlainen kuin jäsenvaltioiden välillä tehtyyn kahdenväliseen investointisopimukseen sisältyvä pätemätön välityslauseke

Kansallisen tuomioistuimen on siten kumottava tällaisen välityssopimuksen perusteella annettu välitystuomio

Vuonna 2013 PL Holdingsin, johon sovelletaan Luxemburgin lakia, äänioikeudet kumottiin puolalaisen pankin osakkeiden osalta, minkä lisäksi määrättiin osakkeiden pakkomyyntistä. Koska PL Holdings oli eri mieltä Komisja Nadzoru Finansowegon (rahoitusmarkkinaviranomainen, Puola) päätöksestä, se aloitti välimiesmenettelyn Puolaa vastaan. PL Holdings vetosi yhtäältä Belgian ja Luxemburgin sekä toisaalta Puolan välillä vuonna 1987 tehtyyn kahdenväliseen investointisopimukseen¹ ja aloitti menettelyn välitystuomioistuimessa, josta määrätään kyseisen sopimuksen välityslausekkeessa².

Välitystuomioistuin antoi 28.6.2017 ja 28.9.2017 kaksi tuomiota, joissa se totesi, että se on toimivaltainen ratkaisemaan kyseessä olevan riidan ja että Puola oli laiminlyönyt investointisopimukseen perustuvat velvoitteensa, ja joissa se velvoitti Puolan maksamaan PL Holdingsille vahingonkorvausta.

Svea hovrätt (Svean hovioikeus, Ruotsi) hylkäsi Puolan nostaman kanteen välitystuomioiden kumoamisesta. Kyseinen tuomioistuin totesi muun muassa, että vaikka investointisopimuksen välityslauseke, jonka mukaan kyseistä sopimusta koskevat riidat ratkaistaan välityselimessä, on pätemätön, tämä pätemättömyys ei estä jäsenvaltiota ja toisen jäsenvaltion sijoittajaa tekemästä myöhemmin ad hoc -välityssopimusta saman riidan ratkaisemiseksi.

Högsta domstolen (korkein oikeus, Ruotsi), johon Svea hovrättin ratkaisusta valitettiin, päätti pyytää unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua sen selvittämiseksi, ovatko SEUT 267 ja SEUT 344 artikla esteenä sille, että riidan asianosaiset tekevät ad hoc -välityssopimuksen, jos tämä sopimus on sisällöltään samanlainen kuin investointisopimuksen välityslauseke, joka on unionin oikeuden vastainen.

Unionin tuomioistuimen suuri jaosto kehittää tuomioon Achmea³ perustuvaa oikeuskäytäntöään ja toteaa, että unionin oikeuden mukaan jäsenvaltio ei voi tehdä tällaista välityssopimusta.

Unionin tuomioistuimen arviointi

Unionin tuomioistuin viittaa tuomioon Achmea ja vahvistaa ensiksi, että sellainen investointisopimuksen välityslauseke, jonka mukaan jommankumman jäsenvaltion sijoittaja voi investointisopimuksen osapuolena olevaan toiseen jäsenvaltioon tehtyjä investointeja koskevan riidan yhteydessä käynnistää viimeksi mainittua valtiota vastaan menettelyn välimiesoikeudessa, jonka toimivalta tämän valtion on hyväksyttävä, on unionin oikeuden vastainen. Kyseisellä

¹ Yhtäältä Belgian kuningaskunnan hallituksen ja Luxemburgin suurherttuakunnan hallituksen sekä toisaalta Puolan kansantasavallan hallituksen välinen 19.5.1987 allekirjoitettu sopimus, joka koskee sijoitusten keskinäistä edistämistä ja suojaamista.

² Investointisopimuksen 9 artikla.

³ Tuomio 6.3.2018, Achmea, [C-284/16](#) (ks. myös [lehdistötiedote N:o 26/18](#)).

lausekkeella voidaan nimittäin saattaa kyseenalaiseksi paitsi jäsenvaltioiden välinen keskinäinen luottamus myös unionin oikeuden ominaisuuteen säilyttäminen, joka taataan SEUT 267 artiklassa tarkoitetulla ennakkoratkaisumenettelyllä. Mainittu lauseke ei näin ollen sovi yhteen SEU 4 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa vahvistetun vilpittömän yhteistyön periaatteen kanssa, ja se vaarantaa unionin oikeuden itsenäisyyden, joka vahvistetaan muun muassa SEUT 344 artiklassa.

Toiseksi unionin tuomioistuin toteaa, että jos sallittaisiin, että jäsenvaltio saattaa riidan, joka voi koskea unionin oikeuden soveltamista ja tulkintaa, sellaisen välityselimen käsiteltäväksi, jolla on samat ominaispiirteet kuin välityselimellä, josta määrätään välityslausekkeessa, joka on pätemätön sen vuoksi, että se on unionin oikeuden vastainen, tekemällä kyseisen lausekkeen kanssa samansisältöisen ad hoc -välityssopimuksen, kierrettäisiin tosiasiaa perussopimuksista ja erityisesti edellä mainituista artikloista kyseiselle jäsenvaltiolle seuraavia velvollisuuksia.

Tällä ad hoc -välityssopimuksella olisi nimittäin sen riidan osalta, jonka yhteydessä se on tehty, samat vaikutukset kuin kyseessä olevalla välityslausekkeella. Kyseisen sopimuksen tarkoituksena olisi nimenomaan korvata tämä välityslauseke, jotta sen vaikutukset pysyisivät voimassa siitä huolimatta, että se on pätemätön.

Lisäksi seuraukset siitä, että asianomainen jäsenvaltio kiertää velvollisuutensa, eivät ole vähemmän vakavia siitä syystä, että kyse on yksittäistapauksesta. Kyseistä oikeudellista lähestymistapaa voitaisiin nimittäin soveltaa lukuisissa riidoissa, jotka voivat koskea unionin oikeuden soveltamista ja tulkintaa, jolloin unionin oikeuden itsenäisyys vaarantuisi toistuvasti.

Jokaista välimiesmenettelyn aloittamishakemusta, joka koskee jäsenvaltiota ja joka on tehty pätemättömän välityslausekkeen perusteella, voitaisiin myös pitää välimiesmenettelyä koskevana ehdotuksena asianomaiselle valtiolle, jonka voitaisiin tällöin katsoa hyväksyneen ehdotuksen pelkästään sillä perusteella, että se ei ole esittänyt erityisiä väitteitä ad hoc -välityssopimuksen olemassaoloa vastaan. Tämä tilanne johtaisi kuitenkin siihen, että välityselimen toimivallan hyväksymistä koskevan sitoumuksen, jonka kyseinen jäsenvaltio on antanut unionin oikeuden vastaisesti ja joka on siten pätemätön, vaikutukset pysyisivät voimassa.

Lopuksi unionin tuomioistuin toteaa, että tuomiosta Achmea ja unionin oikeuden ensisijaisuuden ja vilpittömän yhteistyön periaatteista seuraa paitsi se, että **jäsenvaltiot eivät voi sitoutua jättämään unionin tuomioistuinjärjestelmän ulkopuolelle riitoja, jotka saattavat koskea unionin oikeuden soveltamista tai tulkintaa, mutta myös se, että jos kyseinen riita on saatettu välityselimen käsiteltäväksi unionin oikeuden vastaisen sitoumuksen nojalla, jäsenvaltioiden on riitautettava sen välityslausekkeen tai ad hoc -välityssopimuksen pätevyys, jonka nojalla asia on saatettu kyseisen elimen käsiteltäväksi**⁴.

Näin ollen jäsenvaltion yritys korjata välityslausekkeen pätemättömyys toisen jäsenvaltion sijoittajan kanssa tehdyllä sopimuksella olisi vastoin kyseistä velvollisuutta riitauttaa välityslausekkeen pätevyys, ja se saattaisi näin ollen johtaa kyseisen sopimuksen perustan lainvastaisuuteen, koska se olisi unionin oikeusjärjestystä sääntelevien perustavanlaatuisten määräysten ja periaatteiden vastainen.

Unionin tuomioistuin toteaa näin ollen, että **kansallisen tuomioistuimen on kumottava välitystuomio, joka on annettu unionin oikeuden vastaisen välityssopimuksen perusteella.**

HUOMAUTUS: Ennakkoratkaisupyyntö antaa jäsenvaltioiden tuomioistuimille mahdollisuuden tiedustella niiden käsiteltävänä olevan yksittäisen asian puitteissa unionin tuomioistuimelta unionin oikeuden tulkintaa tai unionin toimen pätevyyttä. Unionin tuomioistuin ei ratkaise kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevaa asiaa. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista asia unionin tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti. Unionin tuomioistuimen ratkaisu sitoo vastaavalla tavoin muita kansallisia tuomioistuimia, jotka käsittelevät samanlaista ongelmaa.

⁴ Tämä vahvistetaan myös Euroopan unionin jäsenvaltioiden kahdenvälisen investointisopimusten irtisanomisesta tehdyn sopimuksen 7 artiklan b alakohdassa (EUVL 2020, L 169, s. 1).

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido Euroopan unionin tuomioistuinta.

Tuomion [koko teksti](#) julkaistaan CURIA-sivustolla tuomion julistamispäivänä.

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127